

Valtakunnallinen perhekeskuskonferenssi
- yhdessä lasten, nuorten ja perheiden rinnalla

Perheenjäsenen kuoleman vaikutukset lapsiperheessä ja perheen tukeminen

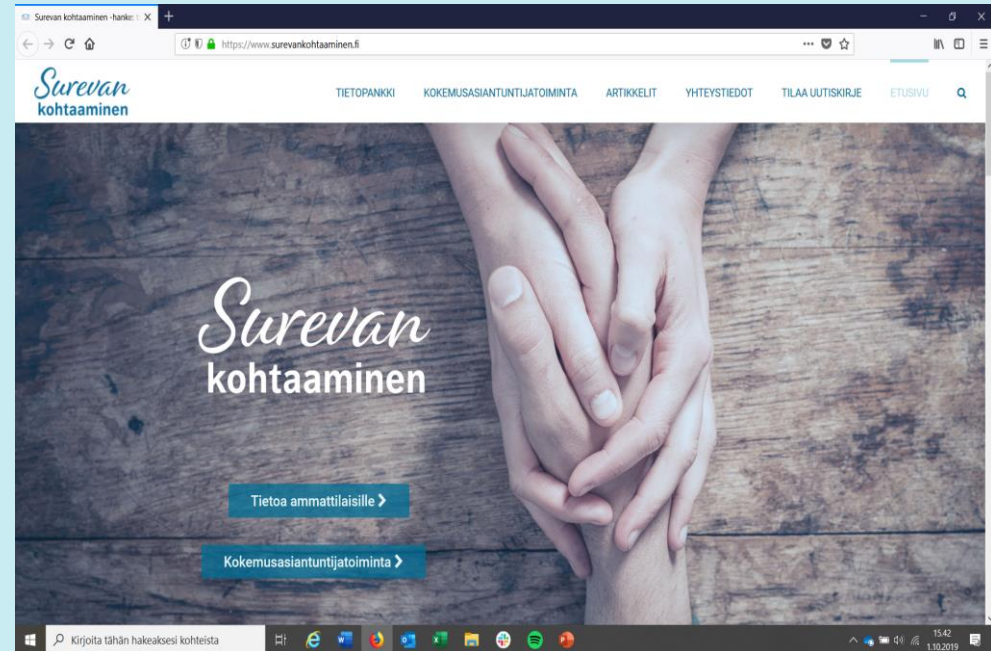
Sirpa Mynttinen, asiantuntija
Surevan kohtaaminen –toiminta

Kokemusasiantuntija, Nuoret Lesket ry

30.11.2023

WWW.SUREVANKOHTAAMINEN.FI

- Tietoa surusta (myös lapsen suru)
- Surevan kohtaaminen
- Mistä tukea surevalle
- Osio työnantajille: Sureva työyhteisössä
- Pyydä kokemusasiantuntijan vierailua
- Tilaa kokemusasiantuntijavideo
- Tilaa uutiskirje
- Seuraa somessa:
- Facebook: Surevan kohtaaminen
- Twitter: @surekohanke

TOIMINNAN TAUSTALLA SURUJÄRJESTÖT

Huoma Henkirikoksen uhrien läheiset ry huoma.fi

- Tukea henkirikoksen kautta läheisensä menettäneille

HUOMA
Henkirikoksen uhrien läheiset ry

Käpy Lapsikuolemaperheet ry kapy.fi

- Tukea lapsensa hukanneille

KÄPY
Lapsikuolemaperheet ry
Vertaistukea suruun

**NUORET
LESKET
RY**

Nuoret Lesket ry nuoretlesket.fi

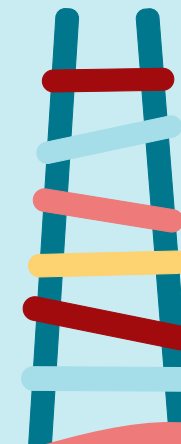
- Tukea työikäisille leskille ja leskiperheille

SURUNAUHA^{RY}

Surunauha ry surunauha.net

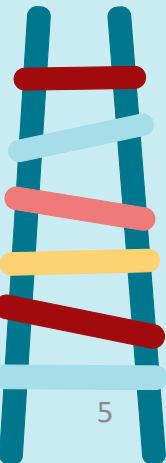
- Tukea itsemurhan kautta läheisensä menettäneille

MATERIAALIA TUEKSI KUOLEMAN KÄSITTELYYN LAPSEN KANSSA

- [Uittomäki, S., Mynttinen, S., Laimio, A ja Kärkkäinen, K. \(2022\): Miten tukea lasta, kun läheinen on kuollut? \(Käpy Lapsikuolemaperheet ry\)](#)

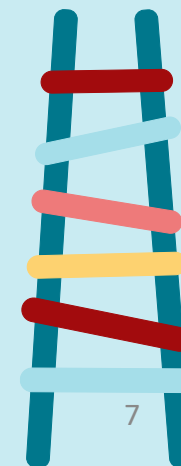

ESITTEITÄ

- Surevan kohtaaminen –toiminnasta tilattavia (hanke@surevankohtaaminen.fi):
- [Surevan kohtaaminen -toiminnan esite](#)
- [Surujärjestöjen yhteinen esite](#)
- Järjestöjen omat esitteet ja opaskirjaset suoraan järjestöistä

”Se ei ole jotakin, joka menee ohi, vaan jotakin jonka kanssa eletään”

Lue lisää verkkosivulta
([linkki](#))

SURU

Vaikutus
arvomaailmaan

Kuolemaan
liittyvien käytännön
asioiden
hoitaminen

Elämäntilanne

Surua ei voi
kiirehtiä

Arjen muutos

Kuolintapa
vaikuttaa

Elämänhistoria ja
suhde
menetettyyn

Kehon
reagointi

Toimintakyky
voi heiketä

Suru on
aaltoliikettä

Ei ole yhtä
oikeaa tapaa
surra

Kaikenlaiset
tunteet

Perheenjäsenten
surun
eritahtisuus

Vaikutus
sosiaalisiin
suhteisiin

Surun kestolle
ei ole
aikarajaa

Ilmaisemisen
tapa ei kerro
surun
voimakkuudesta

Pieni lapsi suree
lyhyen hetken
kerrallaan

Arjen muutos
perheenjäsenen
kuollessa

Pelko muiden
läheisten
menetyksestä

Turvallisuuden-
tunteen
järkkyminen

Käsitys
kuolemasta
kehittyy iän
myötä

Lapsi suree yhtä
syvästi kuin
aikuinen

LAPSEN SURU

Reagoinnin tasoja

- tunteet
- ajatukset
- keho
- käyttäytyminen

Reagointi voi
tulla viiveellä

Lapsella rajallisesti
"työkaluja"
käsittelyyn

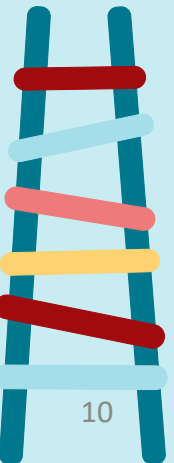
Lapsi käsittelee
kuolemaa ja
surua uudella
tavalla
kasvaessaan

Vanhemman
suojaus omalta
surulta

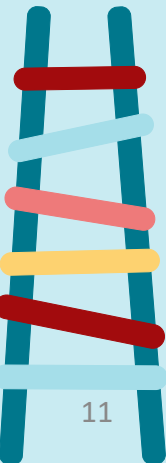
Lapsen suru ei
aina näy

Lapsi tarvitsee
surun
käsittelyyn aina
aikuisen tukea

NÄKÖKULMIA HYVÄÄN KOHTAAMISEEN JA TUKEMISEEN

”Puolisoni kuoltua lapseni tarvitsivat minun enemmän kuin koskaan ja minulla taas oli siinä tilanteessa voimavaroja vähemmän kuin koskaan.”

Myötätunnon
ja osanoton
ilmaiseminen

Tietoa
tapahtuneesta
ja tuesta

Pysähtyminen
ja läsnäolo

Vuorovaikutus-
taidot

Toisen tuskan
sietäminen

Menetyksen ja surun
vaikutusten
laajuuden ja
pitkäkestoisuuden
ymmärtäminen

Kunnioitus

Ratkaisemisesta
luopuminen

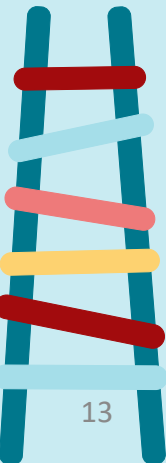
Yksilöllisyyden
huomioiminen

Tunteiden
normalisointi

Kuuntelu

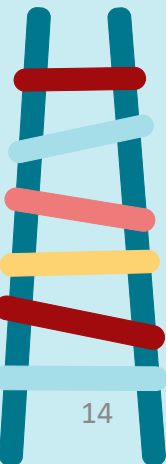
PERHEEN TUKEMINEN

- Perheenjäsenen kuolema on kriisitilanne perheessä ja vaikuttaa kaikkiin perheenjäseniin voimakkaasti ja pitkäkestoisesti
- Lapselle riskitekijä myöhemmille psyykkisille haasteille
- Surun eritahtisuus: käsittelyn ja tuen tarpeen ”vuorottelu” perheessä
- Muiden kuormittavien tekijöiden ja tuen tarpeiden huomioiminen
- Tukea jokaiselle perheenjäsenelle

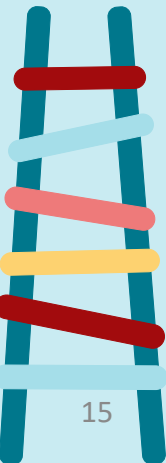
PERHEEN TUKEMINEN

- Kriisiapu, erityisesti silloin kun kuolema varhaisella iällä tai äkillisesti
- Elämäntilanteen ja tukiverkoston kartoitus
- Perheiden monimuotoisuuden huomioiminen
- Leskiperheissä yksinhuoltajuus
- Konkreettinen tuki arjessa tärkeää
- Kotipalvelu, tukiperhe

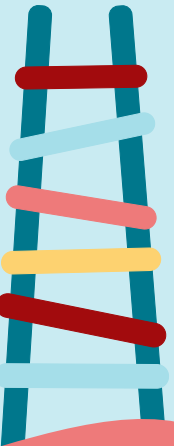
PERHEEN TUKEMINEN

- Taloudellinen tilanne voi olla merkittävä kuormittava tekijä
- Päiväkoti ja koulu keskeisessä roolissa lapsen elämässä > surun huomioiminen ja tuki arjessa
- Tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja toistuvasti myöhemmin
- Lasten yksilöllinen suru ja tuen tarve
- Kaikki vanhemmalle/vanhemmille suunnattu tuki tukee myös lasta

KOKEMUKSIA SUREVIEN PERHEIDEN KOKEMISTA HAASTEISTA

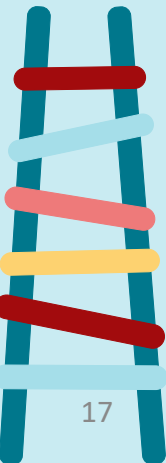
- Tuen etsiminen ja tarpeen perustelu uuvuttaa, kun voimat vähissä
- Pitkä jonotusaika vaikeuttaa tilannetta
- Työntekijöiden vaihtuvuus > raskasta kertoa asiat aina uudestaan
- Erilaisia käytäntöjä eri puolella Suomea
- Tuen ja tarpeen kohtaamattomuutta
- Tuki saattaa olla liian lyhytkestoista

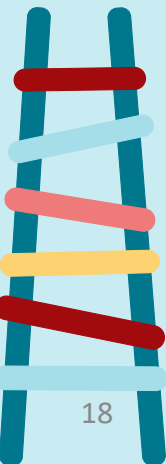
SUREVAN LAPSEN TUKEMINEN

- Tietoa rehellisesti ja viivyttelämättä, huomioiden ikä ja ymmärrys
- Turvallisuudentunteen vahvistaminen, läheisyys
- Kielikuvien välttäminen, väärinkäsitysten korjaaminen
- Lapsen syyttömyyden korostaminen

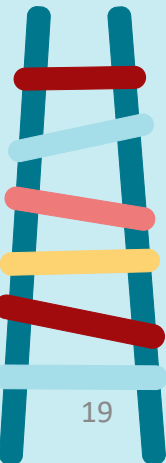
SUREVAN LAPSEN TUKEMINEN

- Hyvästely ja hautajaiset, turvallinen aikuinen vierellä
- Arjen rutiinit luovat jatkuvuutta
- Normaaliin toimintaan kannustaminen
- Lupa kokea iloa
- Rohkaisu asian käsittelyyn
- Asian huomioiminen arjessa, kuulumisten kysely

SUREVAN LAPSEN TUKEMINEN

- Tukea tunteiden käsittelyyn
- Luovuus, toiminnallisuus käsittelyssä
- Selviytymiskeinojen ja voimavarojen vahvistaminen
- Muistelu yhdessä
- Vertaistuki myös lapselle tärkeää
- Toivo elämän jatkumisesta ja tulevaisuudesta

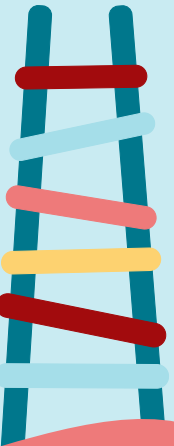

OHJAA ETEENPÄIN

...ettei sureva jää yksin vaan saa tukea jatkossakin.

Sureva saattaa tarvita

- kriisiapua akuuttiin hätään
- keskusteluapua (pitkään tapahtuneen jälkeenkin)
- vertaistukea
- käytännön apua arkeen
- taloudellista tukea
- tukea läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitoon
- terveydenhoitoa
- tukea lapsille

MISTÄ TUKEA?

Kriisipäivystys

- Sosiaali- ja kriisipäivystykset 24h

Sairaala

- Tapahtumien läpikäynti: lääkärit + hoitajat
- Sairaalapapit
- Sosiaalityöntekijät
- Ohjaus psykiatrian palveluihin

Neuvola

- Ohjaus neuvolapsykologille

Perheneuvola

Terveyskeskukset, työ- opiskelu- ja kouluterveydenhuolto

- Sairausloma: lääkärit
- Keskusteluapu ja ohjaus: hoitajat
- Ohjaus psykologille ja psykiatrian palveluihin

Kela ja sosiaalitoimisto

- Taloudellinen tuki, eläkeasiat
- Palvelutarvearvio
- Kotipalvelu
- Kuntoutukseen hakeutuminen

Psykoterapia

- Psykologinen keskusteluapu
- Kelan tukema psykoterapia

MIELI Suomen mielenterveys ry

- Valtakunnallinen kriisipuhelin
- Kriisikeskukset
- Vertaistukiryhmät

Surujärjestöt, potilasjärjestöt, muut järjestöt

- Vertaistukitoiminta
- Kriisituki, esim. SPR
- Riku-Rikosuhripäivystys

Seurakunnat

- Papit, diakoniatyöntekijät
- Perheasiainneuvottelukeskukset
- Palveleva puhelin
- Vertaistukiryhmät

Hautaustoimistot

LÄHEISEN KUOLEMA - OPAS

- Digi- ja väestötietovirastoon tuottanut oppaan yhteistyössä laajan asiantuntija- ja viranomaisjoukon kanssa.
- <https://www.suomi.fi/oppaat/laheisen-kuolema>

☰ Suomi.fi

Mitä pitää tehdä kun läheinen kuolee?
Miten järjestetään hautajaiset?
Mistä saan tukea suruun?

Suomi.fin opas auttaa omaisia käytännön asioiden hoitamisessa surun keskellä.

PALAUTE ON MEILLE TÄRKEÄÄ!

www.surevankohtaaminen.fi/palaute

Surevan kohtaaminen

KIITOS!

[Tilaa kokemusasiantuntijan vierailu](#)

[Tilaa uutiskirje](#)

Lähteitä ja lisätietoa

- Aho A-L., Savolainen S. (2012). *Kirjallisuuskatsaus: Vanhempien selviytymistä edistävät ja estävät tekijät lapsen kuoleman jälkeen*. *Thanatos* 1 (2), 1–28.
- Dyregrov K., Dyregrov A. (2008). *Effective Grief and Bereavement Support. The Role of Family, Friends, Colleagues, Schools and Support Professionals*. Lontoo: JKP.
- Erjanti H., Paunonen-Ilmonen M. (2004). *Suru ja surevat. Surevien hoitotyön perusteet*. Helsinki: WSOY.
- Forsström S., Franski R., Tamminen S. (toim.) (2007). *Surunauhalla sidotut. Läheisen itsemurha ja vertaistuki*. Helsinki: WSOY.
- Hedrenius S., Johansson S. (2016). *Kriisituki. Ensiapua onnettomuuksien, katastrofien ja järkyttävien tapahtumien käsittelyyn*. Tallinna: Tietosanoma.
- Hoitotyön tutkimussäätiö (2018). *Äkillisesti kuolleen henkilön läheisten tukeminen. Hoitotyön suositus* (online). Hoitotyön tutkimussäätiön asettama työryhmä. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. Saatavilla: www.hotus.fi. Viitattu 4.9.2018.
- Lahti, T. (toim.) (2020) *Suru*. Duodecim.
- Poijula S. (2010). *Henkirikosuhrien perheenjäsenten selviytyminen, mielenterveys ja kokemukset tuesta ja palveluista*. *Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2010:21*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Pulkkinen M. (2017). *Surun sylissä. Suomalaisten kokemuksia menetyksestä*. Helsinki: S&S.
- Saari S., Kantanen I., Kämäräinen L., Parviainen K., Valoaho S., Yli-Pirilä P. (toim.) (2009). *Hädän hetkellä – psyykkisen ensiavun opas*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Suomen Punainen Risti.
- Uusitalo T. (2007). *Yli mahdottoman. Itsemurha ja läheinen*. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Välimäki E. (2017). *Ei unohdu koskaan. Henkirikoksen jäljet*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- www.surevankohtaaminen.fi > Tietopankki

Lähteitä ja lisätietoa lapsen surusta

- Dyregrov A., Raundalen M. (1997). *Sureva lapsi ja koulu*. Tampere: Vastapaino.
- ERKKILÄ, Jaakko, HOLMBERG Tiina, NIEMELÄ Sirkku, YLÖNEN Hilikka (2003) *Surevan lapsen kanssa*
- HOLM, Tuija, TURUNEN, Tuija (2008) *Minun suruni: Aikuisen opas*
- HOLM, Tuija, TURUNEN, Tuija (2008) *Minun suruni: Surutyökirja lapsille ja varhaisnuorille*
- Hoitotyön tutkimussäätiö (2018). *Äkillisesti kuolleen henkilön läheisten tukeminen. Hoitotyön suositus* (online). Hoitotyön tutkimussäätiön asettama työryhmä. Helsinki: Hoitotyön tutkimussäätiö. Saatavilla: www.hotus.fi. Viitattu 9.5.2019.
- Kärkkäinen K. (2019). *Läheisensä menettäneen lapsen tai nuoren suru*. Luento Surukonferenssissa Tampereella 12.4.2019. Saatavilla: <http://www.surut.fi/surutfi/wp/wp-content/uploads/2019/04/Lapsen-ja-nuoren-suru-Kati-K%C3%A4rkk%C3%A4inen.pdf>. Viitattu 9.5.2019.
- Leppänen A. (2019). *Surupilven salaisuus. Miten kertoa lapselle itsemurhasta*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Mattila K-P. (2011). *Lasta vahvistava kohtaaminen*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Poijula S. (2016). *Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen*. Helsinki: Kirjapaja.
- <https://www.surevankohtaaminen.fi/lapsenjanuorensuru/>
- <http://www.surut.fi/kirjallisuutta/>